

OLERKIAK

JOACHIM DU BELLAY

PAKE-LEKU

Osa-gabeko egun bat izanik
gure bizi au, urte joanetan
orduak arilduaz amesetan,
zerk zauzka, anima, lotuta etzanik,

zure argia ilunpe-lañoz janik?
Lumatu-gabe ote zure egoak,
pakeruntz igotzeko? Jaungoikoak
gora baitigu poza eramanik.

Zorion-atsegiñen gordallua,
guziok gose degun poz-lekua,
zeruruntz begira arki zenezake.

An agertuko zaigu Ederraren
arpegi ditzikorra, ta Beraren
beroz umatuak On eta Pake!

JOACHIM DU BELLAY

ETXE-MIN

Ai, norbaitek al ba-lu, Ulise'ren antzera,
gure munduarentzat bideren bat urratu;
edo-ta lur onetan dirua inguratu
ta ondoren, itzuli etzekoen artera!

Ai, gure egoitz maitea, ta an genduen aukera!
su-ondoan bilduak diran kristau ta katu,
ta pakea gordetzen dagon gure tellatu!
Noiz itzuliko ote-naiz zuen epelera?

Ikus dezadan muño-gañetik gure etxea,
ta ez erromatarren jauregitako urrea;
atxurdin zuri-ordez, dezadan arbel latza.

Frantzi'ko Loire obe det, Tiber'ko ura baño;
utz Erroma'ko gañak, ta noan Lire'raño.
Itxasoaren orde, Anjou, zuk dezu gatza!

E'tar N'k euskeratuak.

EZ DITEKE NOR-NAI IZAN PAGANO

(Niet iedereen kan heiden zijn)

René de CLERCQ

Ez diteke nor-nai izan pagano :
Ortarako bear da bioztun
Izan, eta maite eguzki ta ardoa,
Nabaritu zaiñetan naitasun.

Ez ditzake nork-nai lur-magalean
Arki bere irrikiak oro ;
Beldur gabe ibilliz deiño bizi,
Asperarik gabe iltzeraiño.

Izan da, bai, lurtar esker-gabentzat
Lur maite au ama bat bezela.
Paganoa bizi da biziz emen
Edertasun betean dagola.

Goizetik goiz dijoa egatxabala
Kantaz egan, ta bere zerua
Naiko eder ta naiko du jaso :
Beste zeru denak gezur dira,

Beste zeru denak dira lillura ;
Izartegi goi au bakarrikan,
Baitakarzki izar aspaldikoak,
Loratzen da, ederrik, ni-baitan.

(Jean MIRANDE'k nederlanderatik itzulirik.)

BIZKAITARRA:

Iretargi barriak eztauko argirik
Ez gauberdiko eguski otzak berorik
Ezta egongo Bizkai maitia inos penadu bagarik
Alan diragutsue Gabriel Arestik.

I

Milla bederatzireun eta irurogeian
Martik dituan egun ogetabian
Bosgarren "Bizkaitarra" banua abian
Kantaduten Bizkaiko euskera errezean

Eta ederrian
Kontsola daitian
Modu politian
Nirekin batian

Bederatzi puntuko bertso barrian.

2

Komeni diran bertso barriak orain kantatzera nua
Neugaz etorri bedi batera gure Aita Eternua
Inor badago laguntzalia orixe da Jangoikua
Orregaitikan nire kantua lenengo Arengana dua
Laguntasuna emon degidan bestela nago galdua
Gero egon bedi niri begira bizi garian mundua

Gizarte gizagajua
Gure Euskalerrikua

Lengo koplari abillakandik artuko dot ejenplua.

Euskeraz kantatzeko banas gustiz torpe
 Baña nire bertsuak ez tiraz merke
 Nire gustuan karu salduko nituzke
 Erostenik eztago ta duaz debalde
 Ezer kobrau gabe
 Umezurtz dirade
 Aita gura dabe
 Ori izan beite
 Arjentifian daguan Justo Garate.

Erderaz egin gura daguan euskaldunikan munduan
 Egon ezpalitz gure euskeria ezan galduko ain duan
 Olango gizon motzak eztauke sarrerarrikan zeruan
 Pena andiak eukiko dabez zoritxarrian orduan
 Eta Jangoiko poderosuak sartuko dauz infernuan
 Au pasauko da justiziarik bardin badago altuan
 Pentsetan dogun moduan
 Daukagun adimentuan
 Osterantzian euskal erriok zetako egin zituan?

Justo Garate jaunak ederto jakiñaz
 Eztau bape eskribidu iños euskeraz
 Aren libru ederrak egiñik erderaz
 Eskribitzeko modu arlote orregaz
 Gustaduten enas
 Egundaño jamas
 Izango da kapaz
 Egiten andemas
 Gure kontrako milla kritika garratz.

Parkaziñua eskatu gura deutsat orain biotzetik
 Ezin ikusi leitekkelako gizon baten meriturik
 Beraren falta gusti-gustia ezpada ikusten aurretik
 Gure erriaren kontra falta bat dauko Garatek bakarrik
 Lengo bertsuak modu txarrian erakutsi deutsuet nik
 Baña orregaz eztot esaten meriturik eztaukanik

Millaka kontatzekorik
Kantauko neukez poz-pozik
Bat ez izteko ezpalegoke urte beteren bearrrik.

7

Euskeraz ikasteko maisu gitzi dago
Erria estudiateko bat gitziago
Eskuan atzamarrak diriala asko
Ortik zenbat dagozan ondo kontatzeko
 Bost edo sei baño
 Eztira arkituko
 Ezteutsut esango
 Diriala naiko
Gustirik da Don Justo lenen-lenengo.

8

Beragarako mediku jauna Don Justo Garate andia
Areri emon gura neuskio merezi dauan gloria
Bertsotan asi nasan ezkeru gura dot aitabitxia
Estranjerian badago bere bera da txit egokia
Eskatzen deusat ipiñi deidan bear dodan arpegia
Arek eskutik artuten banau kontrarioen begia
 Ezta izango argia
 Ezpada gustiz nagia
Eta ikusi eztau egingo nire ganora txikia.

9

Kantadu gura deusat Justo Garateri
Euskalerrian zelan garian bizi
Batez bere Bizkaian astokillo ugari
Zaldiekin batera arrantza ta irrintzi
 Dagoz danak beti
 Gosalde ta arrasti
 Isiltzen eztaki
 Orrek animali
Aotik indarrak joan jakez igesi.

10

Gaube illun bat igaro dogu ogei urteko luzia
Arratiako bertsolariak kantadu euskun letria

Egun aretan entzunik aren agotikan musikia
Bertso galantak pentsaduteko badauko abillidadia
Bere ezpainetan arkitzen dogu askotan jakinduria
Euskal jenio bardin-bakuak deukotsa erakutsia
Badauko etorri andia
Gitzitan pare-bagia
Bapere liburuk eztau bentzitzen orretan bertsolaria.

II

Autortu bear deutsal *egia da ori*
Baña zeruan ezta bapere eguski
Berrogetamar urte luze desegoki
Illunabar tristiak ebazan eduki
Orain Pujanari
Diotsat *segaiti*
Gure *erriari*
Eztegutsan *segi*
Egingo gauba zital berorrek beti.

12

Eztot deseo eztot espero olantxe pasadu daiten
Baña biotza sartuta daukat negarrez ukabil baten
Nire bizitza gusti-gustia pasadu gendun entzuten
Urte danetan *libertadia etorriko jaku aurten*
Non-nai orduan entzungo dozu euskeraz berba egiten
Gure alde etorri egingo dana jaiota dago nonbaiten
Orain eztot siñistuten
Asko deseadu arren
Onegaitikan bizkaitarrari kantaduten deutsal amen.

13

Gure zeruan ezta ikusten argirik
Euskalerra gustia dago illunik
Euskaldun gizajuak bagabis itsurik
Eztadukagulako bape linternarik
Ezkagoz bizirik
Oba bagaña illik
Adimentu barik
Galtzen garaz ortik
Erremedio billa jakin bagarik.

Itsuak dagoz topo egiten kale-kantoi gustietan
 Pixkat alegre doiazamian jausten diradez basetan
 Areik maitatzen dituen gizon errukiorrak penetan
 Dagodez beti lastima andia daukelako biotzetan
 Baña linterna baten premiña bakarrik daguanetan
 Posible bada itsutasuna argiaz iluminetan
 Eta garaz alegretan
 Gure begien faltetan
 Zelan sortuko da kupidia iñoren errukietan?

Bankete bat ederra igaz gendun egin
 Lagun-kuadrilla onek gure Santurtzin
 Txarri baten pernilak milla sardiñakin
 Bustitzeko emeretzi otxaba txakolin
 Berrogei pospolin
 Euren saltsarekin
 Ez akabau arin
 Egunian ezin
 Eta kafe onduan bana pipermin.

Orduan gure ganaño egin eben eskeko pobre bik
 Umildadiaz Jangoikuarren limosna bat eskaturik
 Zoritxarrian gendukan danok gure paltrikarak utsik
 Bueltako trena pagaduteko iñok ezeukan dirurik
 Ango apar meriendak itzi giñuan peseta barik
 Agindu geuntsen ogi zati bat artu egiela maitik
 Kristiñandadez beterik
 Ezkeunkatsen gorrotorik
 Uretamendin bizi baziran be aurreko domekatik.

Bata txikerra narru oria itxura eukan ijito
 Bestea barriz altu ta fuerte gallego zintzo lijito
 Onek eskatu euskun pagadu gineien bana txikito
 Biotz oneko personak garaz iduri jakun polito
 Sardiña batzuk emon geuntsazan ogian sartzeko gero
 Aste beteko gosea kendu eban olantxe ederto

Pentsadu baño obeto
Aste pare baterako
Gure kantuan eta burletan lagundu euskun bizi.

18

Bestiak barriz eukan arpegi gogorra
Ezeban ezagutu edukan zorra
Esa-euskun bera zala andaluzitarra
Gerra-denporan izan zala militarra
Gura eban patxarra
Pospolin ederra
Eta pernil zarra
Opetsi bearra
Bestela emongo euskun franku negarra.

19

Berba egiteko eukan modua etxakun bape gustadu
Asi zan leku bertan genduan eztabaidia akabadu
Kaderetatik besuetatik gendun andaluzia koiu
Ibaizabal il dan lekuko ur zikiñera botadu
Bildur giñian eleiten ura tximiñoi agaz zikindu
Iger egiten ezekian da beukan zegaitik damutu
Zeruari erregutu
Semiakaz akordadu
Bilbon jaiota gaozanakaitik ezan debalde burladu.

20

Kuadrilla atan ezkiñan biziten pobrero
Amar gizon ezkondu ta iru soltero
Udian otz gendukan ta neguan bero
Iru estudiante ta zortzi tornero
Bat zan igeltsero
Bestia torero
Jente ona gero!
Bageunkan letrero:
Amaitzen estakigu asi eskero.

21

Andra geuriak eta nobiak asperturikan egozan
Ezkendulako iños ipinten kaderarikan elezan

Gure errekuak eta errezuak ezkenduzan egin mezan
Non pasaduten genduzan gabak sartu zirian peskizan
Alantxen dabil azagarria gaubaz duanian kazan
Eta onduen gengoan andra-taldia agertu zan

Merienda itziaz an
Korrikan joan giñazan
Ta Zierbanara allegau arte gelditu ezkiñadezan.

22

Ta gure apariagaz sardin-txakoliña
Geratu zan poz-pezik gallego fiña
Arentzat millagro bat zeruak egiña
Apur bat ez izteko izan zan ariña
Gozua sardiña
Ona pospoliña
Asetzeko aña
Guria zan baña
Agertu jakun nire andra sorgiña.

23

Jesukristoren Ebanjelio gustiz beneragarriak
Ejenpluetan argitzen deuskuz Aren egia andiak
Ondo konprendi azoten deusku zerua parabolikiak
Komeni jaku zapaldutia Jangoikuaren biriak
Artu daiguzan euskeraz Aren berba egiteko moldiak
Istoria bat kontau dot uler dagizuzan errazoiak
Zegaitik ene peniak
Ene bigotz fugertiak
Ezin legikez kontsideradu Bilboko euskaltzaliak.

24

Gallegua legetxe ezin porta leikez
Pausuak desorduan emoten dabez
Komenitzen danian esan bear ezetz
Komeni eztanian orduan bai baietz
Gustiak aldrebes
Egiten dituez
Arruak zelan ez!
Aingeruak legez
Euskeria iltëko jaio diradez.

Ze salbaziño eduki leike gure euskera maitiak
 Itsuak bardin badiraz aren laguntasun-emoliak
 Parabola bat kantadu dedot itxiko dabez begiak
 Ez ikusteko nigandik euren itsutasun terribliak
 Ta ze ardura izan leiskue trapu baten koloriak
 Ze ardura bertso baten ipinten dan erderazko berbiak
 Zortziko ero abaneriak

Abarka edo zapatiak

Kanpo santuan lurra artuten badau gure izaeriak?

Sarri entzun nozue bertso guztietan
 Bizkaia dagoala beti penetan
 Baña orregaitikan enas alegretan
 Enas alegretan da eztoz sufrietan

Banago baketan
 Poz-pozik benetan
 Zerren munduetan
 Gerade abrasetan

Merezidu ditugun arriskueta.

Gerra-denporan komendantia mandatzen dabe soldautza
 Ta pillotua obeditzen da datorrenian ekatxa
 Elexan bere Aita Santuak daroia buruzagitza
 Ta kristinauak eztegutsie desobedietan itza
 Au da eredia segietako bire gustietan giltza
 Auzi bat ondo defenditzeko bear da abogadutza

Ganerakua da ametsa
 Pentsamentu gustiz motza

Ezelan bere amorerikan emon eleikian gauza.

Baña gure Bilbagun ori ikusten dogu
 Zelan eztakiana izan dan maisu
 Egiak jakiteko egiten dan botu
 Fuerte gedar egiñaz errazoia dogu

Ostantzian galdu
Zorotzat pasadu
Ori dala modu
Egiak ukatu
Ganera jakitunen graduak artu.

29

Gusti onegaz gure Bizkaia kondaturikan dago
Araba barri lotsagarri bat bost urtian izateko
Problema ori ikusiteko gitxitxu gagozalako
Ta gure beso oneitan indar eskasa daukagulako
Akaso eztau alkantzaduko bapere erremedio
Eta itsuen itsueria zantarra dala medio

Aurrerantzian etxako
Bentajarik etarako

Jenio oneri Jangoikuak emon euskuna andiro.

30

Euskaldun errazako jente erdalduna
Biziko da Bizkaian, au nire pena!
Eta gusti-gustirik lotsagarriena
Eskuan daukagula erremedio ona

Ondo dakiguna
Danik ederrena
Iraungo dauana!
Errua norena?

Etorkizunak diño: *Bizkaitarrena*.

31

Mutil gastiok gauba onetan daukagu esperantzia
Urte batian etorko dala guretzat egunsentia
Nondik ta nora eztagigula azkenian eguskia
Gure zeruko illunpjetan izango dala argia
Esperantza bat izan bagarik ori da gure fedia
Zetako orduan daukagu gure zanetan odol garbia?

Nire berbien luzia!
Nondik nasala torpia?

Bertso oneiri emon beotset oragin errematia.

Oneik ogetamabi bertsok dodaz para
Munduak jakin leian nire euskara
Justo Garate jaunak nagiala anpara
Edo bestelan niri kajia prepara
 Errukitzen bada
 Amengo kulpara
 Izan daitiala
 Biguna kolera:
Desterradu naiela Amerikara!

G. ARESTI.

